

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadónálban átvéve:
 Egész évre — 10 kor.
 Negyedévre — 4 „
 Helyben hához hordva:
 Egész évre — 20 kor.
 Negyedévre — 5 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre — 24 kor.
 Negyedévre — 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
 ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadónál:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kéziratok visszaküldésére
 vagy megőrzésére nem vállal felelősséget.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadónálban intézendők

Egyes számok ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, május 7.

A szabadság nevében

(V. I.) A nagy társadalom csoportokba verődve különböző eszmék szolgálatában áll. Mindegyiknek célja lealább a földön a vagyon, jólét, boldogság. Mindenik csoport másképp igyekszik célját elérni. Egyik békésen, zajtalanul izzad a munkában, a másik szervezkedik, agitál. Az egyik csoport megérdemelt bér árán, másoknak meg nem rövidítésével akarja elérni célját, míg a másiknak tömeg kiállításából érezni lehet a vér szagot. Forradalmat. Véres forradalmat, ledönteni a rend összes korlátait, mint lavina söpörni mindent, a mi nem tapad hozzájuk s ha majd összedől minden, ami eddig állam és társadalmi alap volt, akkor a romokon fölépíték ők az egész emberiséget boldogító új szervezetet. Ahol nem lesz ur és szolga, nem lesz szegény és gazdag, nem lesznek korlátok — és minden ember szabad lesz.

És ezt csak forradalmi uton lehet elérni — mondják ők. És szentesítenek minden eszközt, bátor vakmerőséggel neki támadnak az Istennek, összetörik a mult szellemi kincseit, elakarnak vágni minden szálát, mely a vallási és nem-

zeti mult hagyományaihoz fűznek bennünket, tabula rasat akarnak csinálni pusztítással, fanatizmussal.

Ez az ő tulviláguk, a melyért küzdeniök kell. Ám jó. Higyjen ki a mit akar. Gondolkozzék ép vagy kifecamodott elmével, azaz olyannal, a milyen van. Hanem ne bántsa annak vagyonát, vagy annak az életét, a kinek észjárása nem egyezik az övével. Honnan veszi a jogot ahhoz, hogy más cselekedeteiben, szabadságában meggátoljon? A kik az érényeknek a legszélső határokig való szabadságot akarják megadni, azok fosztják meg az egyéneket a szabadságtól.

Egy régi tanítványommal találkoztam. Egy pár hónappal ezelőtt akasztotta szegre az inas öltönyt. Boldog volt, hogy szabad levegőt szíhat, hogy ha mindennapi kenyerének megszerzéséért fárad bár, de szabad és független. Gondolatait nem kell fékezni, akaratát nem kell mások akaratának alávetni, úgy cselekszik, amint akar, s a mint sózza életét úgy eszi.

A mikor meglátott, hozzám csatlakozott. Tele volt a lelke keserőséggel, panasszal. Hogy rosszabb a sorsa, mint inas korában. Rabja a szociáldemokrata pártnak.

— Ha nem tetszett, mért állott közéjük?

— Alig voltam egy hónapos segéd

— mondta ő — a műhelyben reám támadtak a társaim, miért nem lépek közéjük? Váltig mondogattam: hagyjatok békét, én nem értek egyet veletek. Ti másképen gondolkotok, én megint másképen s a mint nektek lehet igazatok, éppen úgy lehet nekem is. Így különböző gondolkozással is szépen megélhetünk egymással, mint jó barátok. Hiába. Nem volt maradásom. Ott kellett hagynom a műhelyt, mert fenyegettek. Elmentem más helyre. Nem vettek fel, mert nem vagyok a párt tagja. Új helyemen meg bojkottálták a gazdát, mert szervezetlen munkásokat tart. Ő megbukott, nekünk menni kellett. Láttam, csak úgy tudok kenyérhez jutni, ha közéjük lépek. És most szociáldemokrata vagyok magam is. Gyűlölöm a vezetőimet; hallgatnom ferde magyarázataikat, ha szólok meg-lincselnek; fizetnem kell különböző lap és tagdíjakat, a melyek keresményeknek tetemes részét emésztik fel. Szóval rab a gondolatom, az agyam, az akaratom s másé a szerzeményem nagy része. Hol itt az igazság? És nem lehet ezen segíteni?*

És ez a sok közül egy. Hányan, de hányan vannak becsületes iparosaink közül, akik szívesen szabadulnának a rájuk oktroyált gondolkozástól, a pártkassza zsarnokságától, de nem tehetik

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Apa és fia.

Írta: J. Klecanda.

(Vége.)

Másnap még alig virradt s a század máris indulásra készen állt. Az őrszemeket összehívták. Ezek között néhány — ellenséges csapatok közeledését jelentette. És valóban Savna felől, a Sarka folyó mentén, a fölkelőknek egy erős szakasza közeledett, amelylyel a század alig lett volna képes megküzdeni. A századnak az volt a föladata, hogy a folyó partjának tereviszonyait tanulmányozza s hogy a hidakat lerombolja, hogy a Judikaria felől érkező fölkelők ne egyesülhessenek addig, míg segítség nem érkezik Vezzanoba.

A kisebb csapatokkal való folytonos csetepaték ellenére is, — melyek a semleges falusiakat is fölkelésre birták — teljesítette föladatát a kapitány s már a derekhaddal akart egyesülni, midőn a beállott sötétség arra kényszerítette, hogy a Cillytől nem messze eső magaslaton töltsze az éjszakát. Csak az volt még hátra, hogy a megáradt folyón átkeljenek. Az utolsó, még épségben hagyott hidon kelle átmenniök, amelyet aztán szín-én le kellett rombolni. A század helyzete válságossá lett. Már kora reggel óta hallatszott a harangzugás Cillyből. Ez azt jelentette, hogy a lakosság a fölkelőkhez csatlakozott. Ha a kapitány szakaszának nem sikerülne addig a hidhoz érkezni, mielőtt a Saonából jövő század azt hatalmába nem keríti: akkor két ellenség közé jutna,

amelyek a tigreroni erdőkből minden pillanatban segítséget kaphatnak vala.

Szerencsére az ellenség még jó távol volt, mert a folyó sziklás partján csak nehezen birt előre haladni. A század már elérte a hidat, míg a saonai szakasz áthaladt a fahidon s beerte azzal, hogy csak a karfákat döntötte le. A hid teljes megsemmisítésére már gondolni sem lehetett, mert az átellenben levő partról már látni lehetett a dalloni völgyön át feléjük haladó új, piemonti szakaszt.

Pedroni kapitány belátta, hogy jó lesz, ha a hidnak csak két-három oszlopközét rombolja is le hirtelenében, hogy a saonai és cillyi fölkelőket csak addig is föltartóztassa utjukban, míg a saját százada biztos helyre nem ér. A szakasz gyorsan, de példás rendben vonult vissza a sziklás magaslatra: ott hosszabb ideig védhette magát nagyobb erővel szemben is. Azonnal őrszemeket küldtek ki kelet felé, megtudni, vajjon Stenica felől — amely eddig jóindulattal volt a katonák iránt — nem fenyeget-e veszedelem. Ezalatt az ácsok és asztalosok szakasza is elvégezte munkáját a hidon s ugyancsak igyekeztek biztos helyre menekülni, mielőtt még az olaszok puskalövésnyire értek.

A hidnak két oszlopán erős robbantószert helyeztek el, a rövidre szabott kanócokat meggyújtották, úgy hogy néhány másodperc múlva már a folyó zajgó hullámaiba kell vala temetkeznie a szép hidnak.

Ez a pillanat egész öröklétnek tűnt föl. A század minden legénye puskájára támaszkodva, feszülten nézte a hidat. A kapitány és a két hadnagy elül állottak, egy kiálló sziklához támaszkodva. Elég közel voltak arra, hogy meg-

lássák: a kanóc nem gyuladt meg. A hid nem fog fölrobbanni s épen marad a fölkelők számára. Ez pedig a szakasz megsemmisülését jelentette. Az olaszok hamar átlátták, hogy arról van szó: fölrobban-e a hid, vagy nem. Kitortek a hadi so okból. A legjobb futók versenyt futottak: melyikük ér hamarabb a hidhoz.

— Ezer bomba és kartács! A kanóc nem égl! — kiáltott a kapitány, és az izzadságot letörülte homlokáról. — Három önkéntes hamar ide! — szólt a katonák felé fordulva.

Néhányan kiléptek a sorból. Ez halálos lépés volt; aki erre vállalkozik, az biztosan a halál fia. De száz meg száz bajtárs élete forgott kockán! Nagy, fontos pillanatok mindig megtalálják a maguk nagy embereit.

Egyszer csak odalép atyjához Pedroni, a közlegényné lefokozott kadét, aki legyver nélkül állt valahol, távol a többitől. Sápadt volt, mint a halál.

— Atyám! — szólt.

— Itt nem vagyok apa! Itt parancsnok vagyok. Mit akar ön? — kérdezte ridegen a kapitány.

— Kapitány ur, legyen hozzám kegyelmes! Engedje meg nekem, hogy én gyujtsam föl a hidat!

A kapitány elsápadt, de tekintetéből megelégedés sugárzott.

— Bünt követtem el, bűnös vagyok, — folytatta az ifju; — vagy dicsőséggel halok meg, vagy megbocsáttok!

— Pál! Fiam! Menj! Isten legyen veled!

A katona lehajolt s mielőtt apja megakadályozhatta volna, megcsókolta a kezét.

anyagi boldogulásuk vagy testi épségük veszélyeztetése nélkül.

Igy néz ki a jól szervezett, erős alapokon nyugvó, tízezreket számláló szociáldemokrata párt.

Zsoldos hadsereggel olyan katonasággal, a melynek más a szíve, más a lelke, mint vezetőjének, győzelmet aratni nem lehet. A küzdelemben az éles golyó azokat fogja érni, a kik elrabolták a szabadságot, el a becsületes keresményt.

Ezt a tülekedést, ezt az emberietlen eljárást nem nézheti télenül a kormány. Le kell nyesegetni a fattyu hajtásokat. Meg kell védeni az egyéni szabadságot azokkal szemben, akik a szabadság apostolainak vallják magukat.

Higyen ki a mit akar, cselekedjék saját akarata szerint, de szabad emberek gondolkodását, akaratát, keresményét kényszerrel más irányba terelni nem lehet célja egyetlen józan gondolkodású embernek sem.

A képviselőház ülése. Alig husz képviselő jelenlétében nyitotta meg *Rakovszky* István alelnök a mai ülést. Első felszólaló *Markhot* Aladár volt, aki az igazságügyi bizottság nevében beterjesztette a koronaörvadásztársról szóló javaslatot. Ezután *Bernáth* István mutatta be a munkásügyi és földmívelésügyi bizottság jelentését a cseléd-törvény és a római mezőgazdasági intézet becikkelyezése dolgában. *Szmrecsányi* György a statisztikai hivatal 1907. évi munkatervéről és a pécsi kiállítás segélyezése dolgában készült törvényjavaslat letárgyalásáról nyújtotta be a közigazgatási bizottság jelentését. *Csizmadia* Endre az igazságügyi bizottság nevében tett jelentést a darabontételek visszatérítéséről. *Nagy* Sándor jelentése után a nagyilondai és körösbányai választások dolgában az elnök az ülést a jegyzőkönyv

Mint a nyíl, úgy repült lefelé a fiatal ember a szikláról, futott a hidhoz. A katonák feszülten figyelték. A kapitány szoborként állt a helyén, s fiát nézte, aki ilyen hőstetre szánta magát, hogy dicsőséges halállal mossa le szegényét. Az öreg ember arcának minden izma remegett s könnyek toltak a szemébe.

Pedroni odaért a hidhoz s ott állt már az első oszlop tetején. A katonák még a lélegzetüket is visszatartották, annyira figyelték, mit csinál. A kapitány egész testében reszketett; oda támaszkodott a sziklapárkányhoz. A fölkelők egyike már puskalövésnyire ért. Durrogott a puská, süvített a golyó a rettenthetetlen fiatal ember feje körül. És ő egyszerre megijedt a haláltól — és élni akart. Eldobta a kezében tartott kanócot, kivette zsebéből a kendőjét, elkezdte lobogtatni s átfutott a hidon a tulsó partra. Az egész század — mint egyetlen erős hang kiáltott föl erre. A kapitány megtántorodott.

— Cél! Tűz! — kiáltott a kapitány, kezével kétségbeesetten hadonázva. A katonák lőttek, de rosszul céloztak. Reszketett a kezük, bár nem a fiut, hanem a boldogtalan apát sajnálták.

Abban a pillanatban, mikor Pedroni már lőtávolon kívül volt, az öreg kapitány kiragadta egyik katoná kezéből a puskát. Arcához illesztette . . . biztos kézzel célzott . . . a lövés eldőrdült és Pedroni egy kiáltással földre rogyott.

A kapitány is megtántorodott, kiesett kezéből a fegyver és mind a két hadnagy megragadta karját a »szerencsés« vadáznak.

— Fiam! Egyetlen, utolsó fiam! — nyögött keservesen a kapitány.

hitelesítésére az ülést 10 percre telfüggesztette. Szünet után hitelesítették a protokollumot. A legközelebbi ülés napirendjét nem kellett megállapítani, mert ez már legutóbb megtörtént.

Miniszterek Bécsben.

— *Wekerle a királynál.* —

Bécs, május 7.

Wekerle Sándor miniszterelnök, aki ma reggel titkára, dr. Bárczy István kíséretében ideérkezett, röviddel érkezése után beható tanácskozást folytatott gróf Andrássy Gyula és gróf Zichy Aladár miniszterekkel. Ezután több látogatót fogadott, köztük Daruváry udvari tanácsost, a kabinetiroda főnökét. Wekerle Sándor miniszterelnök azután a Hofburgba ment, ahol a király 11 órakor külön kihallgatáson fogadta. A miniszterelnök a nap folyamán több látogatást szándékozik tenni, így Aehrenthal külügyminiszternél és báró Beck osztrák miniszterelnöknél. Andrássy Gyula belügyminiszter, aki már tegnap látogatást tett Aehrenthal külügyminiszternél, ma fel fogja keresni Beck osztrák miniszterelnököt és délután visszatér Budapestre. Wekerle valószínűleg csak este hagyhatja el Bécsset.

Bécs, május 7.

Wekerle ma délelőtt ideérkezve a délelőtti folyamán Andrássy belügyminiszterrel és Zichy Aladár miniszterrel konferált. Wekerle azután Ottlik miniszteri tanácsos a kereskedelmi szerződési tárgyalások szakelőadóját, aki szintén Bécsben időzik, fogadta. Wekerle délelőtt 11 órakor a Hofburgba ment, ahol ő Felsőge kihallgatáson fogadta. A miniszterelnök még a mai nap folyamán vissza szándékozik utazni Budapestre.

Bécs, május 7.

Wekerle mai kihallgatása fél egyig tartott, A miniszterelnök ezen a kihallgatáson jelentést tett a királynak az általános politikai helyzetéről és a folyó ügyekről s a király ezt a jelentést kegyelmesen tudomásul vette. A király arról értesítette Wekerlét, hogy júniusban szándékozik Budapestre jönni s a budavári Mátyás-templom számára új orgonát adományozott.

Bécs, május 7.

Wekerle mai kihallgatásán a király közölte azt az elhatározását, hogy még június hónap folyamán hosszabb tartózkodásra Budapestre utazik. A király emez elhatározásának bizonyos politikai fontosságot tulajdonítanak. A kihallgatáson a koronázó jubileum alkalmából rendezendő ünnepségek is szóba kerültek. Wekerle megköszönte a király ezen öröndetes elhatározását. Wekerle ma délután 1 órakor miniszterelőkkel és Aehrenthal báró külügyminiszterrel fog tanácskozni és este vissza utazik Budapestre.

Budapest, május 7.

Bécsből jelentik: Wekerlét délelőtt 11 órakor fogadta a király kihallgatáson, mely másfél óráig tartott. Kihallgatása után Wekerle közölte a sajtó embereivel, hogy az általános politikai helyzetről referált az uralkodónak, aki jelentését kegyesen tudomásul vette. A király tudatta vele ezután, hogy júniusban Budapestre utazik hosszabb tartózkodásra. Magyar politikai körökben bizonyos politikai je-

lentőséget tulajdonítanak ennek az elhatározásnak, mert a király eredeti tervétől, Zágrábon keresztül jönni Magyarország fővárosába, eltért. A kihallgatáson szóba kerültek a júniusi koronázási jubileum ünnepségek részletes programja. A király kijelentette a miniszterelnöknek, hogy a koronázás évfordulója alkalmából és emlékére egy szép orgonát fog ajándékozni a koronázó Mátyás-templom részére. Wekerle megköszönte a király szép ajándékát és biztosította a királyt, hogy elhatározása Budapestre utazása tárgyában nagy örömet fog ébreszteni a magyar nemzetben. — Wekerle délután Becb bárónál és Aehrenthal külügyminiszternél tett látogatásokat. A külügyminiszternél tett látogatása valószínűleg azokkal a megbeszélésekkel függ össze, melyeket Aehrenthal berlini látogatása alkalmával a német birodalom vezető politikusaival és államférfiuaival folytatott. Wekerle ma este indult el haza Bécsből.

Városi közügyek.

A közgyűlés tárgysorozata.

A holnapi ünnep miatt Nagyvárad város törvényhatósága pénteken május 10-én délután tartja közgyűlését.

Összesen 23 tárgyat tűztek ki elintézésre, de ezek között több igen fontos ügy van, amelynek elintézését bizonyára hosszabb vita előzi meg.

A fürdővasut ügye is most kerül elbírálásra.

A közgyűlés tárgysorozata a következő:

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának 1907. évi május hó 10-ik esetleg következő napján mindenkor d. u. 3 órakor a városi tanácstermében tartandó ülésen a következő ügyek fognak tárgyalatni:

1. A polgármester jelentése az előző havi közigazgatás állapotáról.
2. A m. kir. belügyminiszter leirata a házi pénztár 1907-iki költségelőirányzata tárgyában.
3. Komárom szab. kir. város és Szabolcs vármegye közönsége gazdasági önállóságunk biztosítása tárgyában hozott határozatát pártolási végett megküldi.
4. Szabolcs vármegye közönsége a kívándorlás megakadályozása s az 1093. IV. t.-c. módosítása tárgyában hozott határozatát pártolási végett megküldi.
5. Ugocsa megye közönsége a birói végrehajtási eljárás egyszerűsítése olcsóbbá tétele tárgyában a m. kir. kormányhoz intézett feliratát pártolási végett átteszi.
6. A tanács előterjesztése az 1907. és 1908. évi közuti költségvetés tárgyában kelt kereskedelmiügyi miniszteri leiratra s ezzel kapcsolatosan a törvényhatósági közuti úthálózat újbóli megállapítása tárgyában.
7. A tanács javaslata a m. kir. posta táv-irda hivatalok s igazgatóság elhelyezésére szolgáló uri-utcai posta-palota kiépítése tárgyában a m. kir. kereskedelemügyi miniszterhez intézendő felterjesztés iránt.
8. A tanács javaslata a m. kir. posta táv-irda hivatalok s igazgatóság elhelyezésére szolgáló uri-utcai posta-palota kiépítése tárgyában a m. kir. kereskedelemügyi miniszterhez intézendő felterjesztés iránt.
9. A tanács a Nagyvárad—Félix- és Püspök-fürdők között tervezett villamos vasut tárgyában a jogügyi szakköztségi véleményét a Hankovits Ferenc és társa által beadott újabbi kérvényét javaslatával beterjeszti.
10. A tanács javaslata a Csesztivő- és Dudek-alapítványokra készített alapító oklevelek jóváhagyása tárgyában.
11. Ugyanannak előterjesztése a vasuti vámsoronpó kijebb helyezése tárgyában.
12. A tanács előterjesztése a vízvezeték kibővítéséhez szükséges területek kisajátítás

utján leendő megszerzése tárgyában. (III-ad ízben kitűzve.)

13. A tanács javaslata Tátray Sándor által vasöntőde céljaira átengedni kért közterület ügyében. (III ad ízben van kitűzve.)

14. A tanács javaslata Tándor Lajos és neje építkezés folytán a köztérhez csatolt terület kártalanítása iránt. (III-ad ízben van kitűzve.)

15. A tanács javaslata Veinberger Jakab építkezése folytán a köztérből elfoglalt terület kártalanítása iránt. (I-ső ízben van kitűzve.)

16. A tanács előterjesztése Kovács Dániel és neje telkéből a köztérhez csatolt terület kártalanítása iránt.

17. A tanács a Sztaroveczky gyermek-kórház alap 1906. évi bevételei és kiadásairól szerkesztett zárszámadást beterjeszti.

18. A tanács a Sztaroveczky gyermek-kórház alap 1908. évi költségelőirányzatát beterjeszti.

19. A tanács a város részére szükséges nyomtatványok s vámjegyek szállítására Sonnenfeld Adolffal megkötött szerződést jóváhagyás végett beterjeszti.

20. A tanács a menház és Liget-utca meghosszabbítása tárgyában hozott határozat ellen Kasza József által elkésetten beadott fellebbezést beterjeszti.

21. A polgármester a f. év I-ső negyedében megtartott pénztárvizsgálatról szóló jegyzőkönyvet beterjeszti.

22. Markovics Sámuel alszámvevő fizetés előleg iránti kérvénye.

23. Dr Baróthy Akos tisztii főorvos Kriksz Jánosné szül. Lohinszky Vilma a szülésznői oklevelét meghirdetés végett beterjeszti.

Erről a törvényhatósági bizottság t. tagjait tisztelettel azzal értesitem, hogy a tárgysorozatba nevezett ügyiratok a közgyűlést megelőző napon bárki által megtekinthetők.

Nagyvárad, 1907. évi május hó 4-napján.

Bordé Ferenc,
főjegyző.

Korda Andor beszámolója.

Korda Andor a magyarcsékei kerület népszerű képviselője tegnap fejezte be körutját kerületében. Ezuttal *Magyarcséken* tartott beszámolót.

A beszámolóról tudósítónk a következőket jelenti:

A magyarcsékei járásban nagy izgalommal készültek a tegnapi beszámolóra. Különösen Magyarcséke, mint a kerület központja valóságos nyüzsgő tömeg volt, melyen meglátszott, hogy ünnepre készül. Nemzetiszínü zászlók lobogtak a házakon már az előző napon. A közsébe vezető uton hatalmas diadalkapu volt készítve zöld galyakból, a piacon csinosan díszített emelvény várta a beszámolót.

Reggel 8 órakor a járás minden községéből nemzetiszínü zászlók alatt megjelentek a választópolgárok mintegy 2000—2500-an s a piacteret teljesen elfoglalták.

Nyolc óra után a polgárságból kivált egy 35 tagból álló lovas bandérium nemzetiszínü zászlókkal és szalagokkal s megindult Vertán Zoltán pártelnök, Ardeleán Jenő szombatsági görög katolikus lelkész, Bara Géza körjegyző és Gál István plébános vezetésével Korda Andor elé.

A diadalkapunál Klósz Antal mcsékei jegyző üdvözölte a polgárság és az előljáróság nevében a képviselőt. Klósz üdvözlésében biztosította Kordát a polgárság kitartó hűségéről, melylyel mindvégig követni fogja. Korda meghatottan köszönte meg a polgárság nevében tett nyilatkozatot s ígérté, hogy minden tehetőségével hűségesen fogja szolgálni a függetlenségi eszméket.

Elsőnek Vertán pártelnök szólott a választókhoz, tudokra adván a képviselő jövetelének célját. Ezután Korda Andor szólalt meg.

Beszédében utalt arra, hogy annak a kormánynak, melyet most nagyinak neveznek, igen sok teendője van. Első és főkérdése most a

kormánynak azokat a hibákat elsimitani, melyeket a régi rendszer okozott. Nagy munka vár a mostani kormányra — ugymond — és e nagy munkában egy nagyon régi ellenséggel kell megküzdeni. A nagy vívmányok eléréséhez pedig szüksége van a kormánynak az egységes magyar összetartásra a román magyar szeretetre.

— Vigye a dráku az izgatókat! közbekialtás.

A jelenlegi kormány becsülesen vezeti az állam ügyeit.

Ezekután Apponyi javaslatára tért át Korda. Majd az önálló vámterületről és az általános választói jogról beszélt, melyekre vonatkozólag kijelentette, hogy legközelebb kerülnek tárgyalás alá.

A cselédtörvény magyarázatában kijelentette, hogy a magyar kormány az által kiakarja ragadni a mezei munkásokat az izgatók kezéből.

Ezzel befejezte beszédét s kérte, hogy tartásák meg jóindulatukban s ő igéri, hogy minden tőle telhetőt el fog követni a függetlenségi eszmék diadalra jutása érdekében.

Korda beszámolója után az ottani katolikus és állami elemi iskola növendékei elénekeltek a Szózatot. Az ének elcsendesülése után Korda románul mondta el a fenti beszédet.

Korda után ismét Vertán beszélt Apponyi javaslatáról. Megmagyarázta a románoknak, hogy a javaslat a román-magyar barátság megszilárdítását célozza és nem azért van, hogy a román nép nyelvét kiölje. Mert ugyan mondjátok meg barátaim mit tudnának azok az intelligens egyének, kik most lázitanak, ha elfelejtenék a magyar nyelvet tudnának e boldogulni. Pedig ők ezt akarják.

Vertán szavait nagy lelkesedéssel fogadta a közönség.

A beszámoló után bankett volt az ottani vendéglőben.

Banketten elhatározták, hogy ugy Kossuthnak, mint Apponyinak üdvözlő táviratot küldenek. A táviratok szövege a következő:

Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter urnak,
mint a függetlenségi párt elnökének
Budapest.

A magyarcsékei kerület választó polgárai Korda Andor országgyűlési képviselő beszámolója alkalmából nemzetiségre való tekintet nélkül büszkeséggel és tántoríthatatlan erélylyel fennen lobogtatja azon zászlót, melyet dicső atyja bontott ki a magyar haza és népének boldogítására.

A magyarcsékei polgárság román magyar együtt szive teljes hevével üdvözli Nagyméltóságodat.

Adja az ég, hogy Nagyméltóságod elérje drága hazánk teljes függetlenségét.

Ardeleán Jenő, *Vertán Zoltán,*
pártjegyző. pártelnök.

Apponyihoz intézett sürgöny szövege a következő:

Apponyi Albert vallás és közoktatásügyi miniszter urnak
Budapest.

Üdvözöljük Nagyméltóságodat a tanítói javaslat keresztülvitele alkalmából, melyet a Ház már elfogadott. A románság igen nagy örömmel fogadta a javaslatot, mert tudja, hogy ha magyarul tudnak boldogulhatnak. A nemzetiségi izgató képviselők eljárását a javaslattal szemben maguk a magyarcsékei kerület román nyelvű polgárai elítélik és mi boldogok vagyunk a nevezett választó kerület polgársága nevében üdvözölni Nagyméltóságodat.

Ardeleán Jenő, *Vertán Zoltán,*
pártelnök. pártjegyző.

A bankett a késő éjjeli órákban nyert befejezést.

Katonaváros közbiztonsága.

A városrész mozgalma.

Katonaváros Nagyváradnak legforgalmasabb része. Ez a nagy városrész a gyár, a kereskedelem gócpontja a városnak. Ott van koncentráva a gyárak nagyrésze, a malmok s kereskedések. Ott oly nagy a forgalom egy nap alatt, hogy a többi kerületek összesítve sem tudnak hasonló forgalmat produkálni. Ennek az az oka, hogy maga a városrész fekvése olyan már kezdettől fogva, hogy alkalmas volt összpontosítani a forgalom indító telepeket.

Az említett városrész nagy forgalma mellett folyton fejlődik. Új gyárak keletkeznek, melyek természetesen a forgalmat is növelik. A kereskedéssel foglalkozókon kívül megfordulnak ott a legkétesebb egyének. Besurranó tolvajok, piaci tolvajok, egyszóval a gonoszettek elkövetői mind onnan kerülnek ki. Ennek oka az, hogy rendezetlen viszonyainál fogva legalkalmasabb megbuvó helyük Katonaváros.

Hihetetlen kinézése van ennek a városrésznek. A nagy gyárak, malmok mellett apró piszkos viskók vannak, melyek közül egy sem üres, hanem telve van mind sok helyen olyan egyénekkal, akik a nappalt átaludva éjjel járnak munkájuk (?) után. Ezt a hatóság nem tudja ellenőrizni, mert nincs hozzá megfelelő eszköze. Így történik meg igen gyakran, hogy a lopások egész sorozatában nem tudnak eredményes nyomozást produkálni. Hiányzik a bejelentő hivatal, melyre legjobban volna szükség Katonavároson.

Van ott 3 téglagyár, cementcsatorna gyár, áther gyár 2, szeszgyár 5, malom 6, kókuszszir gyár 2, tészta gyár 1, kalapgyár 1, villanytelep. Ezek az intézkedések mind olyan természetűek, hogy több munkást igényelnek. A munkások között pedig napirenden vannak a váltakozások. Őket megfigyelni teljesen lehetlenség. A nyüzsgő városrész közbiztonsága felett egy káplár és 7 közember őrködik. A káplár nem teljhatalmu és minden legkisebb esetben a központi rendőrség közbelépését kell igénybe vennie.

Katonavároson, tekintettel a nagy távolságára egy rendőri épület van és ebben van elhelyezve a fent emített rendőrség. A különítménynek nemcsak Katonaváros, hanem Váradvelence és Csillagváros részekre is kell őrködnie.

Az hogy az ottani rendőrközeg nem tehet, eredményes intézkedéseket, mert nincs megbizva intézkedések tételével, igen nagy hátrányára van a lakosságnak különösen télen, amikor nagy hidegben kell bejönnie a központba, hogy valami felvilágosítást, vagy ügynek elintézését kivihesse.

Évekkel ezelőtt a jelenlegi különítmény helységét azzal a kikötéssel adták a velencei gazdák a városnak, hogy köteles lesz a város ott egy alkaptányt tartani, aki a városrész ügyeit intézze. A város akkor Varga nevű alkaptányt helyezte oda, később az alkaptány helyett egy Kassay nevű biztos volt ott, míg végre egy káplár vezeti az adminisztratív ügyeket.

A váraljai, velencei, katonavárosi gazdák most mozgalmat indítottak, hogy Katona városban egy rendőr különítményt helyezzenek, melynek vezetésével egy alkaptány legyen megbizva.

A mozgalom már hetek óta tart s legközelebb egy beadványban fogják kérni a mozgalom céljának megvalósítását.

A mozgalom céljának megvalósítása igen üdvös volna a városrészeire, legalább előbbre mozdítaná a város tekintélyét némileg s lehetővé tenné azt, hogy a hirhet közbiztonság helyett igazi közbiztonság lépne életbe, amelyvel sajnos most nem dicsekedhetik a városrész.

UJDONSÁGOK.

Papp Miklós jubileuma.

A mai világban már nagyon mindennapiassá váltak a jubileumok. Különösen az olyan nagyobb, fejlődő városban, mint Nagyvárad, majd minden hétre jut legalább egy-egy jubileum.

Ez azonban éppen nem akadályoz senkit abban, hogy ha méltó alkalom van, elismeréssel ne adózzék a kiváló érdemeknek s ünnepélyes módon is ki ne fejezze tiszteletét egy hosszú évtizedes fáradhatlan munkával, a közszolgálatában kifejtett kötelességteljesítéssel szemben.

Ilyen jubileum van ma Nagyváradon. A kir. pénzügyigazgatóság és a kebelbeli hivatok tisztikara ünnepli vezéré: Papp Miklós kir. pénzügyigazgató közszolgálatának 35 éves fordulóját.

Családi ünnep, — a tisztikar házi ünnepe; de részt vesz benne Nagyvárad város intelligens társadalma is, s a tisztviselőtársak szeretetének megnyilatkozása mellé helyezi a polgárság elismerésének, tiszteletének koszoruját.

Nehéz állást tölt be az ünnepelt egy ily intelligens város s egy ily nagy vármegye állampénzügyi hivatalának élén, ahol nemcsak nehéz, de nagy feladat eltalálni azt az igazságos közéletet, amely amíg megfelelhet a felülről beléje helyezett bizalomnak s a törvény rendelkezéseinek, a polgárság érdekeinek is kellő méltánylására vezet.

Papp Miklós kir. tanácsos pénzügyigazgató tizenkét éve vezeti a nagyvárad kir. pénzügyigazgatóságának ügyeit s ez idő alatt mindég összetudta egyeztetni az állam érdekeit a polgárok érdekeivel. A hivatalából önként folyó szigorú bölcse mérséklettel alkalmazta s méltányos volt ott, ahol azt a polgárság igaz érdeke és körülményei kívánták.

Éppen Nagyváradon volt rá szomorú példa, a múltból, hogy másként is lehet a polgárokkal szemben eljárni, ha az erre hivatott vezető nem lát mást a törvény rideg paragrafusainál.

Az ünnepelt a rideg hivatali foglalkozás mellett talált, mert keresett módot és alkalmat, hogy társadalmi téren is buzgó, hasznos munkát fejthessen ki s különösen a tisztviselők érdekeinek felkarolásával feledhetlen érdemeiket szerezte. Az ő nevéhez fűződik az Otthon létesítése is.

Nagyvárad város polgársága az ünnepelt szándékairól már korábban azzal fejezte ki elismerését, hogy beválasztotta a város törvényhatóságába.

Papp Miklós kir. tanácsos, pénzügyigazgató 35 éves szolgálati jubileum első felében a pénzügyigazgatóság nagytermében lesz. Az összegyűlt tisztviselők nevében Németh pénzügyigazgató-helyettes üdvözi az

ünnepeltet s diszes albumot nyújt át, az összes tisztviselők areképeivel.

Délután 3 órakor pedig ünnepi lakoma lesz az ünnepelt tiszteletére a Félix-fürdőben. Az indulás a nagyvárad állomásról fél 3 órakor.

* **A polgármester Budapesten.** *Rimler* Károly polgármester hétfőn Budapestre utazott. Ezen útja összefüggésben van azzal a mozgalommal, hogy a miniszter állítsa fel Nagyváradon felsőbb ipari faiskolát. E tárgyban tegnap járt a polgármester a miniszternél egy küldöttség élén, a melyben városunkból többen vettek részt.

* **Keresztjáró napok.** Tegnap, második nap reggel a várad-olaszi i. plebánia templomból vonult a körmenet a premontrei rend templomába. A körmenetben az összes kath. fiú- és leányiskolák növendékei zászlók alatt s szép számu hívő vett részt. A premontrei templomban szent mise és prédikáció volt. A szent misét *Grócz* Béla kanonok tartotta s ugyancsak ő vezette a körmenetet, a szent beszédet pedig *Szilágyi* Dózsa premontrei áldozár mondta. — Ma, szerdán lesz a harmadik és utolsó napi körmenet. A processió a Szent-László templomból indul ki s a kapucinusok templomába vonul, ahol szent mise és szent beszéd lesz, amely után a körmenet visszatér a Szent-László templomba. Itt Te Deum-mal ér véget a három napos ünnepség.

* **Megyei közigazgatás.** A megyei közigazgatási bizottság ma tartja meg május havi ülését, melyet a mult szerdáról halasztottak mára. Az ülésen *Glac* Antal főispán fog elnökölni. A tárgysorozatból következő az ülés sablonos keretek között fog lefolyni.

* **A tisztviselők fogyasztási szövetkezete nyit üzletet nyit.** Nagyvárad tisztviselőire nézve nagy áldás a fogyasztási szövetkezet, mely eddig az Uri utcán kis helyiségben, a város forgalmi vonalaitól kissé félre eső helyen folytatta üzletét. A közönség köréből felmerült óhajnak engedve, a szövetkezet igazgatósága tegnap tartott ülésén elhatározta, hogy a Fő-utcán nyit üzletet nyit. Ki is vették már az Óváry- (előbb Bartsch) palota egyik alkalmas helyiségét s az ősszel a szövetkezet oda költözik át üzlethelyiségével.

* **Pénzügyi kinevezések.** A pénzügyminiszter *Sávet* Gusztáv nagyvárad segélydíjas pénzügyi számgyakornokot ideiglenes minőségű m. kir. pénzügyi számtisztte a tordai m. kir. pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőséghez, a topánfalvai járásban a járási számvevői teendőket ellátása iránti megbízatással; *Csapó* Zoltán díjtalan pénzügyi számgyakornokot pedig segélydíjas pénzügyi számgyakornokká ideiglenes minőségben a nagyvárad m. kir. pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőséghez kinevezte.

* **Bertsey indítványa Budapesten**
A nagyvárad ipartestület kebelében már több ízben merült fel a kérdés, miként lehetne az iparosok részére nyugdíjintézetet létesíteni. Most a kérdés, *Bertsey* György nagyvárad ipartestületi elnök indítványa alakjában az ipartestületek orsz. szövetségben is felszínre került. Ugyanis az ipartestületek orsz. szövetségének választmányának ülést tartott Budapesten, melynek napirendjére *Bertsey* Györgynek indítványai egy iparos nyugdíjintézet létesítése, valamint az ipartestületi jegyzők kártalanítása tárgyában — voltak kitűzve. Több felszólalás után a választmány elhatározta, hogy az idei közgyűlésből felterjesztéssel fordul a kormányhoz, amelyben kéri, hogy az új ipartörvényben kötelezőleg

mondassék ki egy, az iparosoknak rokkantság és aggkor esetére nyugdíjat biztosító intézet létesítése. A nyugdíjintézet vagyona képződne az iparigazolványok kiállításakor fizetendő díjak feléből, az iparosok pótdórából, az iparkihágás bírságpénzekből és állami hozzájárulásból. Ezen nyugdíjintézet keretében szabályoznák az ipartestületi jegyzők végkielégítését is.

* **Keresztényüldözések Indiában.** Londonból jelentik, hogy az indiai Lahoreből érkezett hírek szerint az a veszedelmes jellegű forrongás, amely Bengáliában tört ki a keresztények ellen, átsapott Pendsabb tartományra is. Legutóbb Navalpindiben voltak nagy zavargások.

* **Szociálisták terrorizmusa.** Dr. Radó Ignác és Pollák Pál utcanytási tervével kapcsolatos építkezésnél tegnap megjelent egy *Kovács* nevű, állítólag budapesti szakszervezeti titkár s tekintettel arra, hogy az ott dolgozó földmunkások újjászervezték és nem a nemzetközi munkás szakszervezet tagjai, felszólította az építést vezető *Weimann* Béla építész, hogy munkáit bocsássa el. Időközben a Sas szálloda építésénél dolgozó munkások közül mintegy 50—60 főnyi csoport érkezett a színhelyre, akik fenyegetésekkel és szitkokkal a munkásokat a munka abbahagyására bírták. *Fodor* Károly, *Galambosi* Sándor, *Máté* Ferenc, *Dienes* Mihály és *Gál* József ellen magánosok elleni erőszak vétsége miatt *Jenei* Bálint és társai munkások teljelentést tettek. Az eljárás folyamatba tetetett.

* **Athelyezés** A kereskedelemügyi m. kir. miniszter a szolgálat érdekében *Bernárdt* Győző kir. segédmérnököt a budapesti cementvizsgáló bizottságtól a nagyvárad államépítészeti hivatalhoz helyezte át.

* **Nagyvárad vivók diadala Budapesten.** Megemlékeztünk arról, hogy városunk 6 kiváló verseny vivója benevezett a Nemzeti Vivó Club országos vivóversenyére s reményességünket fejeztük ki, hogy valamennyien megfogják helyüket állani a nagyszámban jelentkezett fővárosi és vidéki vivókkal szemben. A «Redoubtban» lefolyt küzdelemben vivóink kitűnően viselték magukat, mert úgy a tör, mint kard főversenyben valamennyien díjazásban részesültek. A tör főversenyben tiszteletdíjat nyert *Szücs* honv. főhadnagy és *Malanotti* huszárhadnagy, bronz érmét kapott *Jánossy* Gyula ügyvédjelölt. A kard főversenyben a club nagy ezüst érmét nyerték el *Jánossy* Gyula ügyvédjelölt, *Szücs* Sándor honv. főhadnagy, *Zechentmayer* honv. hadnagy s *Malanotti* huszárhadnagy; bronz éremmel tüntették ki *Berger* Ödön bankhivatalnokot és *Kozarev* Jakab 37-es hadnagyot. Tudósítónk értesítése szerint a Nemzeti Vivó Club *Orbán* Sándor honvéd hanapród iskolai vivómesternek arany érmét kézített, annak jutalmazására, hogy tanítványai valamennyien kitűntették magukat ezen díjazásban egyedül *Orbán* Sándor részével a vidéki mesterek közül.

* **A szegedi főkapitány öngyilkossága.** Szegedről írják: *Reiner* József főkapitány tegnap éjjel tizenkettő órakor agyonlőtte magát. Halála után egy-két perccel a felesége hiszterikus rohamában öngyilkossági kísérletet követett el; kétszer belelőtt a szájába. A lakásban a cselédség rémülve futott össze, nem tudta hamarosan, hogy mit tegyen. Végre átsiettek a szomszéd házban lakó orvosért, aki fölrohant a főkapitány lakására, ahol *Reiner* ágyában vértől elborítva halva találta. Az asszony kétségbeesve rohant a szobában föl s alá. Revolvert szorított a kezében és minduntalan fölemelte a fegyvert, hogy

maga ellen elsüsse. Az orvos kicsavarta az asszony kezéből a revolvert és miután a főkapitány halálát konstata, az asszonytól elvett revolverrel távozott. — Reinerné az orvos távozása után kivett a szekrényből egy másik revolvert és azzal kétszer a szájába lőtt. A lövés zajára újabb csoportosulás támadt az utcán a ház előtt. A cselédek beharagot az asszony szobájába és csakhamar megjelentek a rokonok is, akik újra elhívták az orvost. Az asszonyt, akinek sebe nagyon veszedelmes, kórházba szállították. Ott megjelent a vizsgálóbíró és a főkapitány helyettes, hogy az asszonyt kihallgassák, de erről egyelőre szó sem lehetett, mert még éjjel is azon táradoztak az orvosok, hogy az asszony szájából a golyókat kivegyék. Amikor a vizsgálóbíró a szobába lépett, Reinerné a kezével intett, mintha azt akarta volna mondani, hogy a férje maga ölte meg magát.

* **Inger Szolimán lemond.** Inger Szolimán bey a szomali alkirály, kimpáni nagybirtokos és szatócs tegnap alighanem tévedést követett el. Az alkirály ugyanis a magyarországi beszámoló alkalmával nem jelent meg Magyarországon. Ellenben egy express levélben ki mentette magát. E levéllel általános meglepetést is keltett az alkirály. Ugyanis az expressben lemond a diszelnökségről. A csékefiek kezdték kutatni, hogy minek volt diszelnök Inger? De nem találtak ilyen szerenés intézményt Csékén. Valószínű, hogy az alkirály a szomálakhoz akarta intézni a lemondást csak a címzést tévesztette el.

* **A költözködés mizériái.** Krausz Béla könyvelő panaszt tett, hogy költözködése alkalmával egy ezüst tula órája aranylánccal együtt 230 korona értékben eltűnt. A nyomozás során az a gyanu merült fel, hogy a lopást Kiss Lajos és Steppita József napszámosok követték el. Bött rendőrelőőr nevezettekkel ki ment Stern Ede szállító Kolozsvári-utca 2. sz. a. lévő házához, ahol az istálló padlásán a kémény tövében elrejtett órát lánccal együtt egy rongy darabba kötve megtalálta. Kiss Lajos ezek után töredelmes vallomást tett, elmondotta a lopás részleteit s azt is előadta, hogy Steppita Józsefnek hallgatásáért 2 koronát adott. A tetteseket lezárták.

* **Korai meleg.** Nem akarjuk az őr-dögöt a falra festeni, mert megjelenik. De az előjelekből következtetve, milyen lesz majd a nyár, ha már a tavasz kezdete ilyen? Alig három nappal ezelőtt még az emberekre kérekedett a téli kabát, tegnapelőtt és tegnap már a legkönnyebb nyári ruhák is melegnek bizonyultak. E hirtelen változás alatt úgy éreztük magunkat, mint azok a svájciak, akik házájukban vonatra ülnek prémes bundákban s néhány órai utazás után a Mont Blanc alagútján keresztül Olasz honba érve, könnyű lüszter öltönyöket vesznek magukra. Tegnapelőtt és tegnap a hőmérő 29—30 C. fokot mutatott, ami fölött sok, különösen ha figyelembe vesszük, hogy néhány nappal ezelőtt a fogunk vacogott. Ennek az időjárásnak, a gyors fordulatnak különösen a mezei gazdák örülnek, akik munkáik végzésében gátolva voltak. A városháza melletti uszodát serényen építik, nemsokára a fürdőzők raja lepi el. A vendéglők, kávéházak előtti terek átalakultak nyári szórakozó helyekké. Szóval már — meleg van, nagy meleg van . . .

* **A bódék tolvaja.** Tóth József, kinek a Rhédey kertben trafikos bódéja van, ma reggel nyitáskor vette észre, hogy áruit valami ismeretlen tettes megdézsmálta. Az éjjeli látogató a fabódé ajtaját álkulcsal nyitotta ki s 12 korona értékű gyufát, papirszipkát és cukorkát magához véve az ajtót ismét bezárta. Hasonlóképpen dézsmálta meg a közvetlen mellette lévő özv. Stern Ignácné bazáros bódéját is. Az ismeretlen tettes kézrekerítése végett intézkedés történt.

* **Izlóses választéku arany-, ezüst bérme-lási ajándék ékszerek és órák csakis olcsó árban kaphatók Szilágyi Géza és Társa ékszerésznél (Fő utca) Rákóczi-ut Orsolya-zárda épületben, Sebő Imre könyvkereskedésével szembe.**

* **Befizetések** A Polgári takarékos és segélyszövetkezet befizetései t. hó 9 én azaz csütörtökön ünnep miatt délelőtt 9-től 11-ig teljesítendő.

* **Eltűnt fiu.** Klein Mór Beöthy Odön-utcai lakos jelentette, hogy 16 éves Simon nevű fia folyó hó 6 án délelőtt 10 órakor Zilbermann L. és Társa cég üzletéből, hol mint tanuló volt alkalmazva, miután főnöke megdorgálta, ismeretlen helyre távozott. A fiu termete nyulánk, erős, arca kerek, haja gesztenye barna, szeme kék, öltözete barnakockás öltöny, barna puha kalap, zöld posztó szalaggal, hátul tollal, lábán fekete tűzős cipő.

TÁVIRATOK.

Püspöki konferencia.

— A kongrua-rendezés alapelvei. —

Budapest, május 7. Vaszary Kolos hercegprimás a beálló nyári szünetelőt összehívta a katolikus püspöki kart a kongrua-ügy rendezése és más fontos folyó ügyek tárgyában. Az értekezlet kezdete délelőtt 10 órára volt kitűzve, de már jóval 10 óra előtt megjelentek a katolikus főpapok, akiket Kohl Medárd püspök fogadott a hercegprimás budai palotájában,

Jelen voltak az értekezleten: Samassa József egri bíboros érsek, Várossy Gyula kalocsai érsek, Balázs Lajos rozsnói, Hornig Károly báró veszprémi, István Vilmos szombathelyi, Mayláth Gusztáv gróf erdélyi, Prohászka Ottokár székesfehérvári, Právy Sándor szepesi, Radnai Farkas besztercebányai, Széchenyi Miklós gróf győri róm. kath. püspökök; Mihályi Viktor balázsfalvai gör. kath. érsek, Hosszu Vazulugosi, Radu Demeter nagyváradi, Szabó János gyulafehérvári és Vályi János eperjesi gör. kath. püspökök.

Távolmaradásukat kimentették: Bende Imre nyitrai, Csáky Károly gróf váci, Fischer-Colbrie Ágost kassai, Szmrecsányi Pál váradi, Zichy Gyula gróf pécsi róm. kath. püspökök; Firczák Gyula munkácsi gör. kath. püspök és Fehér Ipoly pannonhalmi főpát.

Az értekezletet a hercegprimás pont 10 órakor nyitotta meg. Kiemelte, hogy a nyári szünet előtt több fontos ügy vár elintézésre, azért hívta össze az értekezletet. A jegyzőkönyv vezetésére azután Prohászka Ottokár székesfehérvári püspököt kért fel.

Ezután a püspöki kar tárgyalta a kongrua rendezésének ügyét a kongrua-bizottság munkálatai és a miniszteri átiratok alapján és megállapodott azon alapelvekre nézve, melyek alapján a kongrua szabályozása eszközölhető és a kérdés végleg megoldható. A megállapított alapelvekről az értekezlet átiratban fogja értesíteni a kormányt, illetőleg az illetékes minisztereket.

Ezután folyó ügyeket tárgyalt még a konferencia, ami után a hercegprimás az értekezletet berekesztette.

A sajtótörvény reformja.

— Az ankét folytatása. —

Budapest, május 7. A sajtótörvény reformja kérdésében összehívott ankét ma délután folytatta tanácskozásait Gün-

ther Antal igazságügyminiszter elnöklésével. Jelen voltak még Meskó László, Imling Konrád és Tóry Gusztáv államtitkárok.

Zsitvay Leó kívánja, hogy a sajtóreform csak a legszükségesebbekre terjeszkedjék, mert minél szélesebb alagra helyezkedik a reform, annál több ütközőpont merül fel és annál nehezebb lesz a reform megvalósítása. A fokozatos felelősséget fentartaná, mert ennél jobbat a külföldi törvényhozások sem produkáltak. A sorrendet azonban akként módosítaná, hogy először az legyen felelős, akinek neve a nyomtatványon szerepel, vagyis a szerkesztőnek kell a szerzőt előállítania. A sajtó vétségek elvülési idejét 3 hónapra szabná. Az előzetes lefoglalásról nem lehet lemondani. Ez a legnagyobb veszedelem volna. De a magánvádas vétségek és sajtókihágások tekintetében korlátozná. Varga Ferenc egészen ellenkező állásponton van. A fokozatos felelősség elve ősi és elavult. Pártolja a büntetőjogi felelősség elvét. Szükségesnek tartja a sajtókamara felállítását. A lefoglalásról lemondani nálunk, ahol a rágalmazás és sértegetés oly sűrű, teljességgel nem lehet. A tanácskozás folyik.

A pozsony—bécsi villamost leszavazták.

— A közgazdasági bizottság ülése. —

Budapest, május 7. A képviselőház közgazdasági bizottsága ma délelőtt folytatta tárgyalását a pozsony—bécsi villamos vasút ügyében. Az ülésen Szterényi József államtitkár fejtegette, hogy a kérdéses vasút nem jár sem gazdasági, sem nemzeti tekintetben hátrányokkal. Kijelentette, hogy a kereskedelmi miniszter elfogadja Éber Antal és Sziklay Otto képviselők határozati javaslatának az üzemszerződésre és engedélyokirat beterjesztésére vonatkozó részét. Kijelenti, hogy jelen javaslattal a kormány semmiféle obligációban nincsen. Holló Lajos határozati javaslatot tesz, hogy az engedélyokirat kiállításáig halasszák el a vasút ügyének tárgyalását.

Holló javaslatát a bizottság 2 szótöbbséggel elvetette. Elvetette egyúttal Szabó Kálmánnak a javaslat visszavonását tárgyaló indítványát és Éber Antal tegnapi indítványát is.

Erre az elnök fejtegette a kérdést, hogy a bizottság elfogadja-e a törvényjavaslatot általánosságban Földes Béla előadó módosítása nélkül. A bizottság 8 szóval 7 ellen nem fogadta el általánosságban sem a javaslatot, vagyis az egész javaslatot már általánosságban végleg elvetette. Battyány és Bernáth István külön véleményét jelentettek be.

TANÜGY.

Segélyt a női ipariskolának. Szedlárk Istvánné, ki jelenleg Derecskén tartja háziipariskoláját most kérelemmel fordult a megye törvényhatóságához, hogy részére 1907—1908. tanévre a megye folyósítsa subvencióját. A derecskei iskola jövő hó 10-én nyer befejezést.

SZÍNHÁZ.

A hét műsora.

Szerda: Takarodó. (Huzella Irén harmadik fellépése.)

Csütörtök: Rip-Rip operett.
Péntek: A tökéletes feleség.
Szombat: Az ördög.
Vasárnap: Az ördög.

Loute.

Huzella Irén a Vigszínház tagja, a nagyváradi származású színész, a szárnyait bontogató művésznő második fölléptének keretét Loutet választotta. Az ábrándos, fehér Job Vilma után más oldalról óhajtott bemutatkozni. A párosi erkölcsök, a kokett nők egyikét állította elő. Egy debut amely más oldalú képességeinek bemutatására alkalmas és ebben az alakításban sok volt az igyekezet. Egyéniségének báját, gyöngédségét azonban nem tudta elnyomni. Vagy helyesebben, nem volt eléggé párisi, nem volt eléggé kokett Csevegése, élénksége a legapróbb részletekre ki terjedő kidolgozása készültsége mellett tesznek tanúságot, de e szerepek minden egyes helyzetét kiaknázni tökéletesen csak akkor lesz képes, ha gyakran lép nyilvánosság elé, megszerzi a nélkülözhetetlen rutint.

Loute már huzamosabb idő óta hever a könyvtárszobában, a legjobb helyek egyikén. A vendégen kívül alig foglalkozott vele valaki. Dühöngött a szerep nem tudás csaknem az egész vonalon. (A sugóról — szinte láttuk mint csordul az izzadság.) De nem csoda, hiszen annyi mindent össze-vissza tanulnak a mi színészeink. Az összejátékra csak annyit jegyzünk meg, hogy vontatott volt. Segített némileg egyeseknek az igyekezete. Tóth Elek Dupontja vesztett egy kissé frissességéből. Nem különben Krasznai is (Castilion) Bereghy (Fracotin tanár) karikatúrát igyekezett megrajzolni több buzgalommal, mint sikerrel. Fehér Gyula, Hevesi Gusztó, T. Pogány Janka, Simon Mariska és Hajnal egészítették ki a vígjátéki ensemblét. — dy.

Huzella Irén bucsufellépte. A színház fiatal vendége Huzella Irén ma lép fel utóljára a Szigligeti-színházban Beyerlin »Takarodó« című darab egyetlen női szerepében. A vendég mellett Tóth E., Fehér, Bereghy, Szarvasi, Bérczi, Hajnal, Körmendi játszik a főbb szerepeket.

Rip-Rip. Ez a bájos zenéjű operett kerül csütörtökön este színpadra a színházban Szende Ferenczel a címszerepben. A fő női szerepet Károlyi Leona játssza. A többi szerepeket is elsőrendű erőknél osztotta ki az igazgató.

Hegedüs Gyula Nagyváradon. A budapesti Vigszínház országos híres művésze, Hegedüs Gyula lesz e héten a nagyváradi színház vendége. Hegedüsnek mióta a Vigszínház megnyitott, nem igen volt alkalma művészetében a vidéki közönséget gyönyörködtetni, amennyiben a Vigszínháznak alig akad egész multjában darabja a melyben ne Hegedüs vinné a főszerepét. Isten áldotta genie, aki bármily szerepet a legtökéletesebb s legmodernebb művészettel játszott meg. Itteni vendégszereplése valószínű szenczió számba megy, amennyiben két leghíresebb szerepét »A tökéletes feleség« Hibary játssza az »Ördög« címszerepét játssza el a váradi közönség előtt. Az igazgatóság részéről gavalériára vall, hogy

a nagy művészt csak béreltszűnetben, de nem felemelt helyárak mellett játszatja, dacára magas tiszteletdíjának. Hegedüs szombaton lép fel először a »Tökéletes feleség« című darabban s vasárnap az »Ördög« címszerepében.

Z E N E.

Három magyar dal. A nagyváradi zenei köröknek tehetséges tagja Kurcman János, a kinek néhány dalát szélteben, hosszában játszik cigányaink, újabb műdalaival lép a nyilvánosság elé. Három magyar műdalát bocsátja közre, melyeknek szövegét Fényes Lóránd szerezte. A szerző eddigi sikerei garanciát nyújtanak arra, hogy a kedves dalokat hamar szétkapkodják. A mű Sebő Imre előnyösen ismert kiadásában jelenik meg még e hó folyamán. Megrendelhető a szerzőnél és kiadónál. Ára 2 korona.

REGÉNYCSARNOK.

Művészelet.

Irta: Kraszevszkij A. N.

— Oroszból. —

35.

— Nem akarsz-e magaddal vinni vacsorátokhoz, a legnagyobb örömmel megyek, kedves leszek mindenkivel, — suttogá a fiatal asszony kérlelő hangon.

— Milyen gondolat! — felelt elutasítólag. — Nem, ma en garcon mutatunk, — elzáród az utat — kocsizzál csak nyugodtan haza. Adieu!

A kocsiba emelte és távozott. Natália még kihajolt a kocsiból, hogy utána nézzen. Látta, amint az énekesnővel bérkocsiba szállt, az énekesek egyike utána mászott be; aztán valaki keményen, cigányosan felnevetett. Ő volt-e az? Aztán nagy dörömbölést, kocsirobajt hallott. Az ő és férje utai elváltak, Hosszu, kísérteties vörösséggel világító gázlámpa sor mellett robogott el fogata egy nagy, hideg, fekete setétség felé. Es tíz perccel később fáradtan és nyomorultan vánszorgott fel a lépcsőn, be a szállásába. Tudta, hogy valami rettenetes történt, oly valami a mi nem csupán a jelent fogja megkeseríteni, de jövőjét is elűző titendi s hogy reá nézve sokkal több szenvedett hajótörést, mint egy operának a sikere.

*

Ki tudja, tán még utat tör magának a dolog; még a legjobb operákkal is megtörtént, hogy nem nyerték meg azonnal a közönség tetszését, — mondá Lensky amaz ügyetlen, magára erőszakolt mosolylyal, mely a fiaskó utáni reggel óta többé el nem hagyta ajkait. A kihívó cigánykedv, melylyel eleinte tul akarta emelni magát keserű csalódásán, nem soká tartott; bágyadtan, nyomottan lézengett, mint valami nehéz betegség után. Natália minden tőle telhető elkövetett, hogy kellemessé tegye magát neki! Szive elvérzett végtelen sajnálatában, de azért még nem igen mert hozzá közeledni.

Kerülte nejét és ha az megszólította, erőltetett vagy ingerült feleleteket adott.

A végzetes est óta ma először fordult hozzá egy művére vonatkozó megjegyzéssel. Az opera első előadása utáni harmadik napon történt, reggeli alatt, Natália épen néhány bírálatot olvasott fel a megjelent lapokból. A legtöbb Lensky rendkívüli nagy zenei tehetségét emelte ki.

— Tán mégis utat tör magának a dolog, — vélekedett Lensky és Natália möhön felelé: — Természetesen! Kell, hogy végre érvényre jusson. Magad is elfeledted, mily gyönyörű a zenéje, ha ebben kételkedni tudsz.

— Valóban szép-e? Magam sem tudom

már mormogá Lensky. — Szinte röstell az ember ilyen hinni, ha a többiek vállat vonnak. Izléstelenég önmagát dicsőíteni, amikor egyedül állunk véleményünkkel.

Ekkor megszólalt künn a cseppettyű és Lensky feszülten figyelt.

— Vársz valamit? — kérde Natália s a mellett véletlenül az órára nézett. Már igen későre járt s az óra, melyben máskor munkához szokott ülni, rég elmúlt. Észrevette, hogy tulajdonképpen csak úgy elforgácsolja idejét mint valaki, a kit annyira gyötör valami benső nyugtalanság, hogy képtelen komoly foglalkozáshoz látni.

— Igen! — Nem értem, hol késik épen ma az »Uj idők«.

Natália zavartan sütötte le szemét. Az »Uj idők« volt a hirlap, melyben dr Spatzig Arnold zenekritikái, vagyis jobban mondva zeneészeti tárcái szoktak megjelenni.

— Ez, — és Lensky a nagy hirlap halmozra mutatott, — ez mind igen csinos és kellemes, de nem mérvadó! Kiváncsi vagyok Spatzig véleményére.

— Hát Spatzigot mérvadónak tartod? — kérde Natália elfogultan.

— Hogyne.

— De hisz magad mondtad, hogy ítélete egyoldalú, könnyen befolyásolható és felületes; hogy tulajdonképpen inkább csak élceskedő s nem is komoly műtész, — hadarta Natália.

— Most is azt mondom; de mindazáltal ő birja az itteni »jó izlés és zenei hangula« monopóliumát; felelé Lensky. A közönség ugynevezett műértő része és minden előfizetője péld. azt képzei, hogy csak ő szállíthatja azt a portékát. O a jó izlés szabadalmát birja, mint Suchard a jó csokoládéét. Elcel s ezt szeretik az emberek. Oly könnyű egy élcet megjegyezni s oly szellemdusnak tetszik magának az ember, ha azt idézgeti; s minél gonoszabb és találabb, annál jobb. Eddig Spatzig még kiméletesen bánt velem — hm — hm — Boris mind elfogultabban mosolygott, — egy izben még Beethovennel is összehasonlítot; de utolsó időben mintha került volna. Tán bajod volt vele, Natália?

Natália hajatövéig elpirult. — Ki nem állhatom! — kiáltá, s jöllehet észrevette, enfin — egy bizonyos pontra nézve nem lehetünk elnézők a férfiak iránt.

— Csak meg nem engedett magának valamit, veled szemben? — kiáltá Lensky ingerülten.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határídeje.

Budapest, május 7.

Buza április	— — —	13 15	— 13 35
Rozs április	— — —	13 50	— 13 30
Tengeri május 1907	— — —	10 80	— 11 05
Repeze aug.-ra	— — —	27 80	— 28 24
Zab apr.-ra	— — —	15 20	— 16 10

Értéktözsde.

Budapest, május 7.

Oszrák hitelrészvény	— — —	678	—
Magyar hitelrészvény	— — —	796	—
Leszámitoló bank	— — —	506	—
Rimamurányi	— — —	525	—
Osztrák-m. állam vasutirészvény	— — —	670	—
Közuti vasut	— — —	594	—

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktözsde 1907 május 7-én.

Magyar aranyjárdék 4%	— — —	11.21
Magyar koronajárdék 4%	— — —	99
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	— — —	83
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — —	95
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	— — —	96
Magyar gyermekny sorsjegy-kölcsön	— — —	200
Tisza zab. és szegedi sorsjegy-kölcsön	— — —	150

Oszták járadék ezüstben	— — —	99.50
Oszták járadék papirban	— — —	100.—
Oszták korona járadék	— — —	117.—
Oszták járadék aranyban	— — —	99.—
1860. oszt. államsorsjegyek	— — —	155.—
Oszták-magyar bankrészvény	— — —	17.65
Magyar hitelbank részvény	— — —	17.65
Városi villamosvasut	— — —	833.—
Oszták hitelbank intézeti részvény	— — —	680.50
20 frankos frankos (Napolendor)	— — —	683.25
Oszták-magyar államvasuti részvény	— — —	19.08
Német birodalmi márka	— — —	117.58
London vista	— — —	24117
Páris vista a	— — —	95.47
20 márkás arany	— — —	37.40

Forgalmi kimutatás 1907 május 6—7.
Tiszta buza körülbelül 190 htl — Kétszeres buza
90 htl Rozs 100 htl Árpa 80 htl Zab FO
hlt Tengeri 70 htl burgonya 80 htl.

A szerkesztésért felelős:
Dr. VUCSKICS GYULA.

**Egy új vas ágy, réz-
diszítéssel olcsón**

= eladó, =

Cim: Fő-utca, Rimanóczy-
palota I. em. 12. ajtó.

Meghívás.

**A „Biharmegyei Kereskedelmi-
és Ipar- és terményhitelbank“**

1907. évi május 16-án, dél-
után 3 órakor Nagyváradon, saját
üzleti helyiségében (N.-Teleki-u. 3.)

rendkívüli közgyűlést

tart, melyre a t. c. részvénye-
sek tisztelettel meghívotnak.

A közgyűlés napirendje:

- Az igazgatóság indítványa:
  - 750 darab új részvény kibocsátása és ennek megfelelőleg a részvénytőke fel-
emelése iránt.
  - a kétes követelések tartalékalapjának
megszüntetése és felhasználása az alap-
tőke és rendes tartalékalap szaporítására.
- Az alapszabályok módosítása.

Nagyvárad, 1907. évi április hó 24-én.

Az igazgatóság.

Azok a tisztelt részvényesek, akik a közgyűlésen részt
venni kívánnak, felkéretnek, hogy az alapszabályok 12.
§-a értelmében a közgyűlés napját megelőzőleg legalább
egy hónappal a nevükre irt részvényeiket a le nem járt
szelvényekkel együtt, legkésőbb a közgyűlést megelőzőleg
3 nappal a bank pénztáránál letenni sziveskedjenek. A
közgyűlés napirendjének első pontjára is kiterjedő új
alapszabály tervezet folyó évi május hó 10-től kezdve
az intézet helyiségében megtekinthető, sőt a részvényesek
kívánataira nyomtatott példányban is megküldetik.

Hirdetmény.

Az 1908. évre érvényes országgyűlési kép-
viselő választóknak a nagyváradai választókerü-
letre nézve hivatalból összeállított ideiglenes
névjegyzéke a kihagyottak névjegyzékével együtt
az 1899. évi XV. t. cz. 146., illetve 151. §-a
értelmében folyó évi május hó 5-től kezdődő-
leg folyó évi május hó 25-ig bezárólag a vá-
rosház közigazgatási kiadóhivatalában közszem-
lére lesz kitéve.

Ezen ideiglenes névjegyzéket, valamint a
kihagyottak jegyzékét a jelzett napokon reg-
geli 8 órától déli 12 óráig mindenki megte-
kintheti és délután 2 órától 6 óráig ugyanott
lemásolhatja.

Felhivatnak mindazok, akik az 1874. évi
XXXIII. t. cz. 44. §-a értelmében a felszólalásra
akár azért, mert a választók névjegyzékébe fel-
nem vétettek, akár azért, mert nevük, foglalko-
zásuk, vagy életkoruk hibásan lett beírva; akár
azért, mert valaki jogosulatlanul lett felvéve,
vagy kihagyva, jogositva vannak felszólalásaikat
írásban a szükséges okiratokkal felszerelve, a
központi választmányhoz címezve, az 1899. évi
XV. t. cz. 151. §-a értelmében folyó év május
hó 5-től 15-ig Kelepecz Dezső irodaigazgatónál
beadni.

Ezen felszólalásokat fentebb nevezett iroda-
igazgató hivatali helyiségében a hivatalos órák
alatt mindenki megtekintheti, azokat délután
2-től 6 óráig ugyanott lemásolhatja s azokra
vonatközöleg netán teendő észrevételét írásban
minden beadványhoz külön, a szükséges ok-
iratokkal felszerelve, az 1874. évi XXXIII. t. cz.
45. és 46. §§-ai alapján a központi választmány-
hoz címezve, május hó 16-tól 25-ig bezárólag
az irodaigazgatónál benyújthatja.

Kelt Nagyvárad város központi választmá-
nyának 1907. április 30. tartott üléséből.

Rimlér Károly,
polgármester, mint a központi
választmány elnöke.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 3. szám

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfek, számlák, fairagaszok,

bájl meghívók,
táncrendek, étlapok,
napárak,
palackfeliratok,
névjegyek,

gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

Csodálatos olcsó!**Vásárlásra ritka alkalom!**

kinálkozik mostan egy **rövid ideig** a t. vevőközönségnek

TESZLER SIMON gyapjuszövet és posztónagykereskedőnél (Zöldfa-utca 33.)

Ki célba vett **más vállalat** következtében raktárán levő összes árucikkeit mélyen leszállított árban bocsátja eladásra.

Uj üzlet! Uj üzlet!

Lukács Nándor butor-raktára

műasztalos-, kárpitos- és diszitő műhelye
Nagyvárad, Fő-utca 8. sz. Széchenyi szállodá-
val szemben.

Allandó raktár: háló, ebédlő
uri szoba és
szalon berendezések, mindennemű modern styl
szerint. Vas, réz és hajlitott fa-butorok rendki-
vül nagy választékban.

Pontos kiszolgálás. Olcsó árak.

Kivánatra rajzok és költségvetések ingyen.

Magyar Bank Részvénytársaság, Nagyvárad.

Tisztelettel felkérjük t. rész-
vényeseinket, hogy esedékes
részleteiket intézetünk pénz-
táránál

három nap

alatt befizetni sziveskedjenek.
E határidő letelte után a hát-
ralékosokkal szemben kényte-
lenek leszünk

alapszabályaink 10. §-a
értelmében eljárni.

Nagyvárad, 1907. május 6.

Az Igazgatóság.

Lukács Aladár

*elsőrangú kalap-, fehérnemű- és uri-
divat üzlete*

Nagyvárad, Fő-utca.

Telefon 516.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Értesíti a n. érd. izzólámpa körtéket tart raktáron 3 legfeljebb 3·4 watt fogyaszt-
közönséget, hogy izzólámpa körtéket tással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron
kaphatók. **A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér**, homályos (matt), színes
fényképész-lámpák és mindennemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron
kerülnek eladásra. Ugyancsak kaphatók **nernst-lámpák** és **osmium-lámpák** gyer-
gyánként 1·5 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári
ivlámpák árak mellett

kaphatók. A villamos mű igazgatósága elvállalja

villamosvilágítási

erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ivlámpák kezelését, hozzát
szépítésként szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetés ingyen.

HAÁSZ MANÓ női kézmű- és divatáruháza NAGYVÁRAD, Zöldfa-utca elején

A költözködéshez szükséges szőnyegek, függönyök, garnitúrák,
paplanok, és matracok a legnagyobb választékban kaphatók.

Ugyisint minden más nyári cikkek-
ben is gyönyörű ujdonságok vannak.

Az árak pedig, tekintettel a nálam levő nagy forgalomra, a legolcsóbbak.